

Rašelištní mechorosty Českomoravské vrchoviny

Táňa Štechová, Eva Holá, Alžběta Manukjanová

výsledky 2016-2017

Sphagnum affine (rašeliník střecholistý)

Porost *Sphagnum affine* (břeh rybníka Rožmberk). Foto: V. Bartošová.

Sphagnum affine patří mezi druhy rašeliničů, které **nelze spolehlivě makroskopicky rozlišit** od ostatních rašeliničů ze sekce *Sphagnum*. Druh je proto vždy nutné determinovat na základě mikroskopických znaků, což je ale poměrně snadné – na chlorocytech větevních listů má četné hřebenité či lištovité výrůstky. Kvůli nemožnosti odlišit jej v terénu od příbuzných druhů (především *S. palustre* a *S. papillosum*), chybí přesnější informace o velikosti jeho populací. **Jedná se o druh lučních rašelinišť, zrašelinělých břehů rybníků či okrajů vlhkých lesů.**

Kategorie ohrožení (VU / rEN)

Sphagnum affine je druh, který má v České republice řadu lokalit, na kterých jsou jeho populace poměrně velké a stabilní. **Na Českomoravské vrchovině je však, navzdory velkému počtu rašeliništních biotopů, extrémně vzácný.** Druh zde byl nalezen pouze na 3 lokalitách a pouze 1 z těchto lokalit je vyhlášena jako MZCHÚ.

Rozšíření

Sphagnum affine je suboceanický druh, který se ve střední Evropě vyskytuje pouze ostrůvkovitě. V ČR hojněji roste pouze v Krušných horách a na Třeboňsku, ojedinělé výskyty jsou prokázány např. z Plzeňska, Orlických hor či Beskyd. Na Českomoravské vrchovině je druh extrémně vzácný, ačkoli při bryofloristických průzkumech lokalit byl tomuto druhu věnován zvýšený zájem (byly zmikroskopovány stovky rašeliničů ze sekce *Sphagnum* sebraných na nejrůznějších lokalitách). **Druh byl nalezen pouze na 3 lokalitách ve Žďárských vrších: v NPR Radostínské rašeliniště a na rašelinných loukách u osady Košinov a u rybníka Krejcar.** Údaje o velikosti jeho populací bohužel nejsou příliš přesné, druh byl ve všech případech determinován až mikroskopicky a zpětně byla velikost populace odhadnuta pouze na lokalitě Louky v Košinově, která byla opětovně navštívena a kde bylo sebráno více vzorků pro mikroskopickou determinaci. Druh zde roste roztroušeně na několika m².

Ohrožující faktory a péče o lokality

Druh je ohrožen především změnami vodního režimu a následnou sukcesí směrem k více zapojené vegetaci. Toto nebezpečí je výrazně vyšší na lokalitách bez jakéhokoli statutu ochrany, kterými jsou louky v Košinově u i rybníka Krejcar.

Zajímavosti

Vzácné a ohrožené druhy mechorostů rostou většinou ve větších skupinách – jen výjimečně se stane, že na lokalitě najdeme jediný ohrožený druh rostoucí mezi běžnými mechorosty. Právě takovou lokalitou jsou Louky v Košinově, kde kromě *Sphagnum affine* roste pouze několik běžných kyselomilných mechů, jako je *S. fallax*, *Polytrichum commune* či *Aulacomnium palustre*.

Seznam recentních lokalit

Českomoravská vrchovina – lokality v Kraji Vysočina:

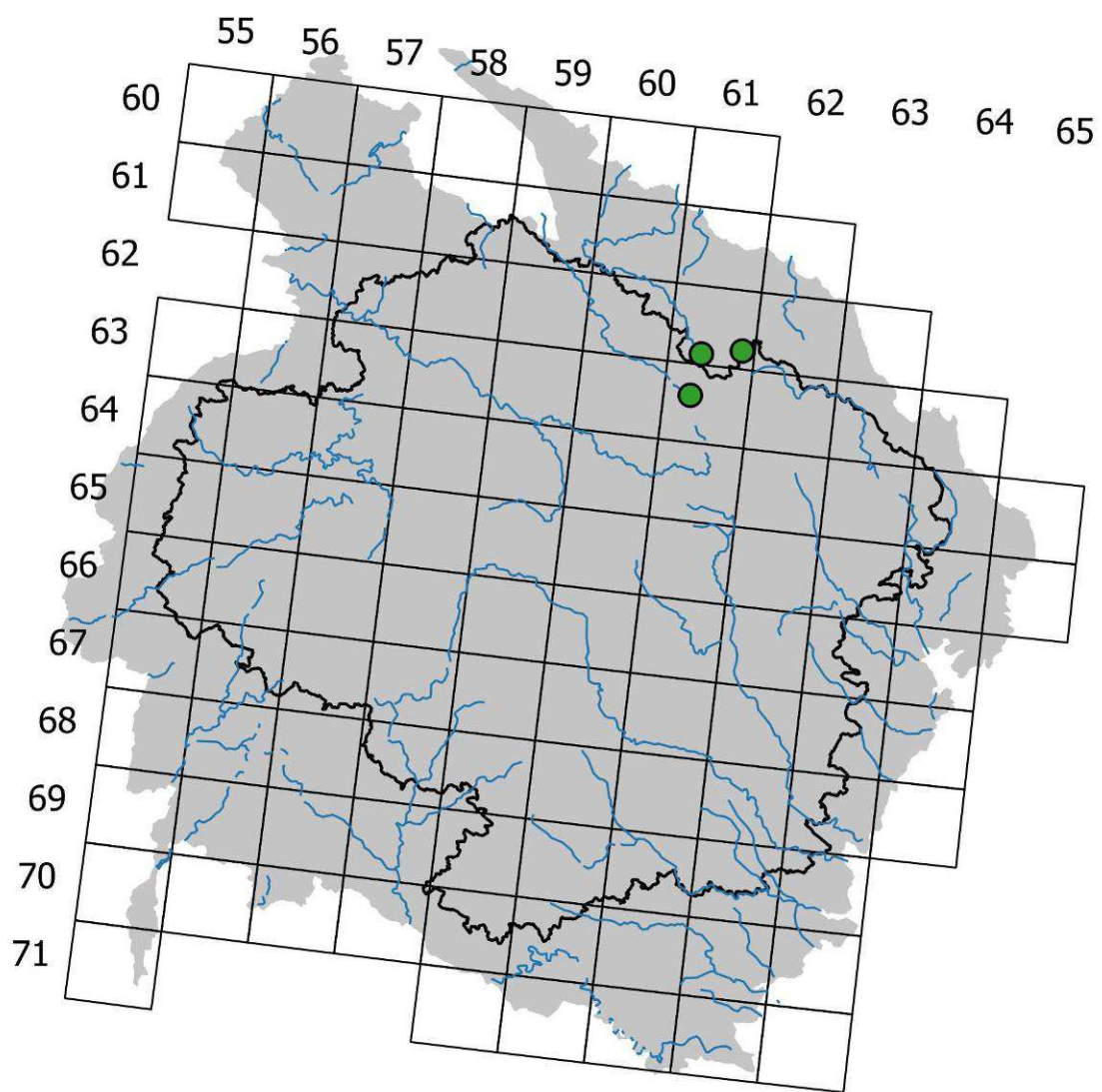
Radostín: NPR Radostínské rašeliniště (vč. navazujících rašelinných biotopů), 1,5 km SV až 1 km VS od středu obce, 620 m n. m. (49°39'35"N, 15°53'07"E); **Studnice-Košinov:** Louky v Košinově, rašelinné louky v lesích mezi Košinovem a Zalíbeným, 610–620 m n. m. (49°42'49"N, 15°53'50"E).

Českomoravská vrchovina – lokality mimo Kraj Vysočina:

Kameničky: rašelinné louky na SV břehu rybníka Krejcar, 1,7 km JJV od středu obce, 630 m n. m. (49°43'24"N, 15°58'33"E).

Seznam historických lokalit

Historické rozšíření *Sphagnum affine* nebylo v rámci tohoto projektu z časových důvodů zpracováno. K determinaci druhu je vždy nutné použít mikroskop, což práci velmi zdržuje, navíc je pro důkladnou revizi nutné zrevidovat i sběry dalších rašeliničů sekce *Sphagnum*, s nimiž může být druh snadno zaměněn.

Rozšíření *Sphagnum affine*; zelený bod – recentní výskyt, černá linie – Kraj Vysočina, modrá linie – řeky, šedivá plocha – Českomoravská vrchovina.